

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" ❁ "עטרת שרה"
לשכת רפאל צידי בן פנחס זצ"ל לשכת שרה צידי בן דניאל זצ"ל

פְּרָשַׁת: שְׁלַח לָךְ

עלון מס': 1,802 | תש"פ

ליקט וערך: הרב רפאל זבחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זבחי שליט"א

על מרגלים טובים ומרגלים רעים

משה רבינו עליו השלום שלח מרגלים לתור את הארץ. הם סיירו אותה במשך ארבעים יום, וברכייהם פקו: "עַז הָעַם הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ, וְהָעָרִים בְּצִרּוֹת גְּדֹלֶת מְאֹד, וְגַם יְלְדֵי הָעֵנָק רְאִינוּ שָׁם!" ביצורי ענק, ילידים ענקיים, פירות ענק: אחד מהם נשא רימון, שני נשא תאנה, שמונה נשאו אשכול ענק, בשתי קורות עץ גדולות. ארץ זו ניטל עליהם לכבוד! הם שבו אל המדבר, אל העם המצפה לשובם ולבשורות שבפיהם, ומסרו לו דיווח: "אֲשֶׁר עֲבַרְנוּ בָהּ לְתוֹר אֶתָּה אֶרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא, וְכָל הָעָם אֲשֶׁר רְאִינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשֵׁי מְדוּת. וְשָׁם רְאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים בְּנֵי עֵנָק, וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכֵן הֵיינוּ בְּעֵינֵיהֶם!" ותשא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם, וַיִּבְכוּ הָעָם בְּלִילָה הַהוּא. ואף ה' חרה בעם, ונגזרה עליו גזירה נוראה: אינכם רוצים להכנס לארץ - הישארו כאן, במדבר! "בְּמִדְבַר הַזֶּה יִפְּלוּ פְּגָרֵיכֶם וְכָל-פְּקֻדֵיכֶם... בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּרְתֶּם אֶת-הָאָרֶץ, אַרְבָּעִים יוֹם, יוֹם לְשָׁנָה, תִּשְׂאוּ אֶת עֹנֹתֵיכֶם, אַרְבָּעִים שָׁנָה." **ארבעים שנה** שהו בני ישראל במדבר, עד תום כל הדור ההוא. ארבעים שנה זכרו בני ישראל בצער ובחרטה את אותו מאורע, את נסיון הנפל של שיגור המרגלים.

והנה חלפו **ארבעים שנה**, הדור ההוא עבר מן העולם ודור חדש גדל. עם ישראל עומד על גבולות הארץ המובטחת, רשאי להכנס אליה. ומשה רבינו, המנהיג והרועה הנאמן, שולח... מרגלים חדשים. שולח מרגלים לרגל את יְעָר ואת בנותיה! והרי המרגלים ההם המיטו אסון כה נורא על ראש העם, על דור שלם. מדוע מסתכן משה רבינו בשיגור מרגלים חדשים? משה רבינו נפטר אף הוא, והעם עובר את הירדן בהנהגתו של יהושע בן נון, תלמידו הנאמן. ומעשהו הראשון של יהושע בארץ הקודש, הוא לשלוח... מרגלים, לרגל את יריחו! אז יש להתבונן ולשאול, לעיין ולהבין: לשגר מרגלים - זה טוב או לא, רצוי או לא? כאשר משה רבינו ביקש לשלוח את המרגלים, אמר לו הקדוש ברוך הוא בהסתייגות: "שְׁלַח לָךְ אַנְשִׁים", **לך** - אני איני מצווה אותך, אלא אתה ברצונך - שלח. אז אם הקדוש ברוך הוא הסתייג, והתוצאה אכן הייתה כה נחרצת והרת אסון, מדוע חזרו משה ויהושע כעבור ארבעים שנה ושלחו מרגלים, ומדוע היו התוצאות חיוביות יותר?

והתשובה, פשוטה: משום שהמרגלים האלו היו כבר למודי ניסיון, וקיבלו הנחיות ברורות. ונסביר את הכוונה: המרגלים הראשונים סיירו בארץ, ונרתעו. הביצורים חזקים, האנשים ענקים, אין זה בכוחינו: "לא נוכל לעלות אל העם, כי חזק הוא ממנו". וזו היתה טעותם: לא שלחו אתכם כדי לקבוע **האם** לכבוש את הארץ, לא אתם מסמנים את המטרות. הקדוש ברוך הוא הציב את היעדים, עליכם רק לממש אותם, להגשים אותם. עליכם רק לבחון מה היא הדרך הטובה ביותר, הבטוחה ביותר. בקצרה: אינכם מוסמכים לומר ולקבוע **האם** לכבוש את הארץ - אלא רק **כיצד** לעשות זאת! זו היתה טעותם של המרגלים הראשונים, ומכך נוהרו המרגלים שבאו בעיקבותיהם. הם כבר לא דנו **האם** לכבוש, אלא רק **איך וכיצד!** כשמלך מלכי המלכים מורה, אין עלינו לבחון אלא את הדרכים לקיום הציווי!

מה יש לנו ללמד מפרשת המרגלים? עלינו להפיק לקח בסיסי ויסודי: אין אנו בני חורין לקבוע מה עלינו לעשות. זאת קבעה עבורינו התורה, במכלול המצוות וההנהגות. היא סימנה עבורינו את המטרות, הציבה בפנינו את היעדים, ואין אנו רשאים לסטות מהם כמלוא הנימה. כל מה שנותר לנו, הוא לתכנן כיצד להשיג את היעד, **כיצד להגשים את הייעוד - בהצלחה המירבית!**

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בֶּן-נוּן יְהוֹשֻׁעַ (יג, טז) - הבי"ת מנוקדת בחיריק ולא בסגול כיון שהיו"ד שהוסיף משה לשמו של **יהושע** היא היו"ד שנלקחה מ**שְׁרֵי** (שרה אמנו). ולקח משה שתי נקודות מהבי"ת של "בן נון" לשון של יהושע, ונשאר בן בחיריק. (אוהב ישראל)

כֻּלָּם אֲנָשִׁים רֵאשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הָמָּה (יג, ג) - כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות **ואותה שעה כשרים היו** (רש"י). בגלל ארבעים ימי המרגלים נדדו ישראל במדבר ארבעים שנה, יום לשנה. בחשבון לפי שעות יוצא שעל כל שעה של המרגלים נדדו חצי חודש, כי ארבעים יום הם 960 שעות, וארבעים שנה הם 480 חודשים. אבל בני ישראל יצאו ממצרים בי"ד בניסן והגיעו לארץ ישראל ב' בניסן, חסרים ארבעה ימים ועוד אחד עשר יום שממילא היו צריכים ללכת, בסך הכל חסרים לעונש 15 יום שהוא חצי חודש. ולכן רש"י כותב באותה **שעה** כשרים היו, שכנגד השעה שהיו כשרים ירד להם חצי חודש... (מטעמי יצחק)

מובא מהאריז"ל, שהביפורים כפרה על חטא המרגלים. ולכן מובא במשנה "יִוָּרֵד אָדָם לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ, וְרוּאָה תֵּאֶנְהָ שְׂבָכָהּ, אֲשֶׁכּוֹל שְׂבָכָהּ, רִמּוֹן שְׂבָכָהּ קוֹשְׁרוֹ בְּגָמִי וְאוֹמֵר: "הֲרֵי אֵלֹי בְּכוֹרִים". ומוזכרים דווקא שלושה מינים אלו, שמהם לקחו המרגלים ובוה מתקנים את אותו החטא. (רבי מנחם זמבה)

מובא במדרש שיר השירים על הכתוב "אֲשַׁכַּל הַכֶּפֶר דוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גְּדִי", שמהאשכול שהביאו המרגלים היו משתמשים בו לנסכים שבמשכן במשך ארבעים שנה. לכן נסמכה פרשת הנסכים לפרשת המרגלים. (רבי חיים קנייבסקי)

ראשית ערסתכם חלה תרימו (טו, כ) - מיד כשקמים בבוקר מהעריסה - המיטה, צריך להתחיל בעבודת ה', ומזה תהיה לו הצלחה גדולה במשך כל היום. ישנם אנשים אשר אומרים שבעת זקנותם אז יהיה להם פנאי לעבודת ה', זהו שאמר הכתוב "ראשית ערסתכם" - בצעירותכם, מיד תעבדו את ה', ולא להמתין לאחר זמן. "**אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה**". (מענינה של תורה)

פעם שלח **רבי חיים מבריסק** משולחים לאסוף כספים לטובת ישיבתו. כשחזרו ערכו המשולחים את חשבון הוצאותיהם והתברר, כי לא נותר לישיבה מאומה ממה שאספו. אמר להם רבי חיים בחיך מר: "עכשיו הבנתי את הפסוק "**שלח לך אנשים ויתרו**". כששלח משה את המרגלים, הוצרך לתת להם כסף להוצאות הדרך. ולכן אמר לו הקב"ה "שלח לך אנשים ויתרו" אל תקרי "ויתרו" אלא "ויתירו", שישאירו משהו מהכסף ולא יבזבו את הכל על הוצאות מזון ולינה...

שנון

מושגים ביהדות

כ"ה בסיון, הוא יום תענית כמובא ב"שולחן ערוך", מפני שנהרגו בו שלושה מעשרת הרוגי מלכות: רבן שמעון בן גמליאל, רבי ישמעאל כהן גדול, ורבי חנינא סגן הכהנים. **בכ"ז בסיון**, נשרף רבי חנינא בן תרדיון. יש גרסאות שונות לגבי שמות עשרת ההרוגים, והם לא נהרגו בתקופה אחת אלא בזמנים שונים.
כ"ו בסיון, הפך כיום בלי מקור, ליום ההילולא של התנא יונתן בן עוזיאל בעמוקה ומכתירים אותו בתואר 'רבי', אולם גדול מרבן שמו. לא ברור גם מהיכן המקור שתפילה על קברו סגולה לזיווג.

סיפור השבוע

האדם קובע ההנהגה עימו

בספורנו מבואר, שאילו לא היו בני ישראל שולחים מרגלים לפניהם, היו נכנסים לארץ בלא מלחמה, והאומות היו בורחים מפניהם ומפנים את הארץ. אך מששלחו מרגלים בחרו בדרך הטבע, ועל כן הוצרכו למלחמה ולכיבוש הארץ. זהו שאמרו שהמקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות, כי הוא הקובע את ההנהגה עימו!
בעת שהותו של הסבא קדישא **רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל** בעיר צפת, פנו אליו שני אברכים, תלמידי חכמים מובהקים, בדמעות שלישי: הם קיבלו צווי גיוס לצבא הטורקי - עליהם לעזוב את עירם ואת משפחתם, את בית המדרש וספרי הקודש, ולעמוד לעבודת הצבא! הזדקף הסבא קדישא ואמר בקול חותך: חז"ל קבעו כי כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות! - אין להם רשות לגייס אתכם! ידעו השניים כי צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים, ויצאו רגועים. לא ארכו הימים, וחיילים טורקים התדבקו על בתי השניים, חכם מכלוף וחכם משה, והבהילום לקסרקטין הצבא. הם חויילו ונשלחו בליווי שמירה לבסיס הטירונים אשר בצידון. עם כל אמונתם התמימה, לא יכלו להמנע מהתמיהה: היכן ברכתו והבטחתו של הצדיק הקדוש! **החיילים הובילום לעכו**, משום אמורים היו להפליג לצידון. בהגיעם לעכו פנו שומריהם, כדרך החיילים, לאחד מבתי המשתאות וההוללות, אמרו השניים: אין זה מקום לרוחנו, ולא נבוא בשעריו. מה עשו השומרים, כבלום באזיקים לעמוד השער ונכנסו פנימה. לא עברה שעה ופרש טורקי עצר לידם. "מדוע אתם כבולים לעמוד", שאלם. סיפרו שגוייסו לצבא ומיאנו להיכנס ולהתהולל. "אכן" אמר הפרש, "אין מקומכם בצבא". הציג עצמו כסגן מפקד הצבא הטורקי, הורה לשחררם מאזיקיהם, והעניק להם תעודת שיחרור! **משהוכיחו כי אכן הנהגתם כבני תורה - שוחררו מעול מלכות...**

מפני מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (יג,טז)

"התפלל עליו ואמר: יה יושיעך מעצת מרגלים" (רש"י). הקשה מרן רבנו זצוק"ל מדוע היה צריך משה רבינו להתפלל על יהושע שהקב"ה יציל אותו מעצתם של המרגלים, והרי רשעים אלו ראו שמרים נצטרעה ולא לקחו מוסר, ומדוע חשש משה שיהושע בן נון יהיה נמשך אחר רשעים אלה? **אלא ביאור הדבר כך הוא:** כי הנה המרגלים הללו, בשעה שהגיעה העת להכנס לארץ ישראל, ידעו כי משה רבינו לא יכנס עימם לארץ, והרי הם לא הספיקו עדיין להנות הרבה מזיו תורתו של משה רבינו, והרי "אין אדם עומד על סף דעת רבו אלא לאחר ארבעים שנה" (ע"ז ה:). ועל כן התחכמו סוד ראשי השבטים, שהיו ראשי אלפי בני ישראל, ואמרו כי זהו בבחינת **"עַת לַעֲשׂוֹת לַה' הפרו תורתך"**, וטיכסו עצה להתמרד נגד משה רבינו בדרך זו שידברו לשון הרע על ארץ ישראל, וכך יוכל משה רבינו להשאר עוד בחיים, ובזה יזכו הם להמשיך ולשאוב ממעיינות תורת משה רבינו. ובהיות שהייתה זו עצת יצר הרע, לכן התפלל משה על יהושע שינצל מעצה זו, ובפרט יהושע בן נון צריך לתפילה זו, כי מי גדול כמוהו ששוקד על תורת משה רבו, שנאמר בו **"ומשרתו יהושע בן נון נער, לא ימיש מתוך האהל"** (משוש תבל)

יוסיף חכמה

"וגם זבת חלב ודבש הוא וזה פריה" (יג, כז)

מדוע פירותיה של ציפורי משובחים יותר מכל פירות ארץ ישראל? בגמרא מובא (מגילה ו.) שהיו כמה מקומות בארץ ישראל שהיה דבש זב מהפירות הגדלים שם, וכן היה החלב נוטף מן העזים, ומתערב הדבש שזב מהפירות עם חלב מהעזים ונעשה כמין נחל, וזה הנקרא **"זבת חלב ודבש"**, והשטח של המקומות האלו בכל ארץ ישראל הצטרף יחד לכ"ב פרסאות, ובציפורי לבד היה ט"ז מיל של זבת חלב ודבש. **בפירוש עין יוסף** (על עין יעקב כתובות קיא:): כתב שהטעם מדוע ציפורי נשתבחה מכל ארץ ישראל ב"זבת חלב ודבש", הוא ע"פ הזוהר (בראשית ח"א יד:): שכתב שיש שכר גדול **למאחרים לצאת מן השבת** שיורדי גיהנם מברכין אותם בפסוק **"ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ"**. והנה בגמרא מסכת שבת (קיה:): אמר רבי יוסי יהא חלקי ממכניסי שבת בטבריא וממוציאי שבת בציפורי, לפי שטבריה יושבת בעמק ומכניסה שבת יותר מוקדם משום שהחמה מתכסית מעיניהם ראשונה, משא"כ ציפורי שיושבת בראש ההר כציפור ומאחרת ביותר לצאת מן השבת, כי החמה שוקעת שם מאוחר יותר! **וא"כ כיון שציפורי היא האחרונה שמוציאה את השבת**, נמצא שברכת יורדי הגיהנם לבני ציפורי **"ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ"** גדולה יותר משאר מקומות ולכן היא משובחת יותר משאר מקומות שבארץ ישראל. (קב ונקי)

העלון התורני השבועי "תפארת רפאל"

כדי ששולחן השבת יהיה מלא בתוכן רוחני ומגוון זכינו ב"ה להוציא לאור את העלון התורני השבועי "תפארת רפאל" מידי שבוע כבר למעלה מ-35 שנה בעשרות אלפי עותקים, על אף ההוצאות הרבות הכרוכות בכך, וב"ה נהנים ממנו המוני בית ישראל בארץ ובחו"ל. הראשל"צ רבינו יצחק יוסף שליט"א הביע את התפעלותו מחלוץ עלוני השבת שאחרי עשרות שנים עדיין יוצא לאור תוך שימת דגש בהפצת תורת רבני יהדות ספרד המעטירה, וכן הלכות וזמנים כפי שהורה לנו הראשל"צ מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל - ואמר שזוכר עלון זה מלפני שנים רבות ומצווה גדולה לעזור בהפצתו.

בתמונות: הראשון לציון והרה"ר לישראל רבינו יצחק יוסף שליט"א מחזק את ידי מייסד העלון הרב שלמה זביחי שליט"א יו"ר מוסדות "תפארת רפאל".

אמרת השבוע

"השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן - עבודה גדולה היא... ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה'..." (הרמב"ם)

הלכות הלוואות

- א. מה שנוהגים להלוות מעות בלי עדים ובלי שטר, אין להם על מה לסמוך, וצריך להקפיד מן הדין להלוות בעדים או בשטר.
- ב. החותם על שטר חוב, ואחר כך טען שלא הבין את תוכן השטר, ושלא קראוהו בפניו, אין בדבריו כלום, ומוציאים ממנו מה שכתבו בשטר.
- ג. אדם שהלוה מעות לחבירו ואחר כך מחל לו שלא בפניו, מחילתו מועילה מדין זכין לאדם שלא בפניו, ואינו יכול לגבות חובו, שמחילה אינה צריכה קנין.
- ד. שטר חוב שכתוב בו ריבית מפורשת, בלא היתר עיסקא, אינו גובה בו את הריבית, אבל גובה בו את הקרן, אפילו מנכסים משועבדים. אבל אם כלל הקרן עם הריבית, השטר פסול, דיש לחוש שיבוא לגבות בו את הריבית.
- ה. המלוה את חבירו בעדים, או שהודה בפני עדים שהוא חייב לו, נקרא מלוה על פה, ואינו גובה ממשועבדים. אבל המלוה את חבירו בשטר, גובה מן המשועבדים, אפילו לא כתב אחריות. ואם יש עדים שקנו מידו, גובה ממשעבדי.
- ו. שטר חוב שנתבלה בכביסה, וכדומה, והרי הוא הולך להמחק, מעמיד עליו עדים, ובא לבית דין והם עושים קיום לשטר.
- ז. מי שהילוה לחבירו בשטר, והשטר אבד, אם העדים קיימים, אף על פי שקנו מידו, אם טוען שפרע, אפילו בתוך זמנו, הרי זה נשבע שבועת היסת כדין מלוה על פה. ולכן אם קרע את השטר או שרפו, אפילו אם היה השטר יוצא מידי אחר והלוה טוען ממני נפל אחר שפרעתי, אף על פי שהוא בתוך זמנו נשבע היסת ונפטר.
- ח. המוציא שטר חוב על חבירו, כל זמן שהשטר לא נתקיים יכול הלוה לומר מזוייף הוא, ומעולם לא צייתי לכותבו. ואפילו אם מודה ואומר אמת שצייתי לכותבו אבל פרעתי, נאמן במגו שהיה אומר לא היו דברים מעולם. וישבע "שבועת היסת" ויפטר.
- ט. גדול שלוה מעות מקטן יותר מגיל שש, חייב להחזיר לו את דמי הלוואתו.

בכל ראש חודש ניתן לקבל פרקי תהילים קבועים לקריאה במשך כל החודש
ובכך לסיים מאות ספרי תהילים מידי יום, יחד עם כלל עם ישראל.

1800-260-260

להצלחה לרפואה לזיווג לזש"ק ליישועה תפארת רפאל

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
7:30	7:28	7:31	7:28
8:22	8:20	8:23	8:19
9:18	9:15	9:19	9:15

עלון השבוע לזכות
ה"ה אריה ישראלוב בן דליה וצבי הי"ו
יהי רצון שבכל אשר יפנה ישכיל ויצליח,
ויראה נחת מכל יוצאי חלציו
מתוך בריאות איתנה ופרנסה טובה - אמן

פרשת השבוע
שְׁלַח לך

הפטרה
"וישלח יהושע"
יהושע ב'

תלמוד תורה לבנים
שיעורי תורה ויהדות לבנות
פלג ובית מדרש
מנטים תורניים
קידוש החוקים
מכון חוצות ספרים וחוקי חב"י יד
דאגה לרווחת החיילים בצה"ל
עזרה לנזקקים
הדרכת חוצות לטלמי חרשים
מוקד עולמי לאגודת החיילים
שבועון תורני

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותגובות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
המשרד: רח' קפלנסקי 1, קריית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260